

נשיא ומייסד
הרב שאול ישראלי זצ"ל

מפק בסיוע של:
ההסתדרות הציונית העולמית
המחלקה לשירותים רוחניים בתפוצות

חֶמְדָּת יָמִים HEMDAT YAMIM

שמות תשע"ה

פרשת שבוע

מה ענין שמיטה להר סיני?

הרב יוסף כרמל, ראש כולל "ארץ חמדה"

ספר שמות מכריז בכותרתו:

"וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים מִצְרָיִם"

לכאורה יש בכותרת זו מעין ויתור על הכותרת של ספר בראשית:

"וַיֹּאמֶר יְקִיָּק אֶל אַבְרָם לֵךְ מֵאַרְצְךָ וּמְוֹלָדֶיךָ וּמְבִית אָבִיךָ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אָרָאךָ: וְאָעֲשֶׂךָ לְגוֹי גָדוֹל וְאַבְרָהָם נֶאֱבָרְכְךָ וְנֶאֱבָרְכָה שְׁמֶךָ וְהָיָה בְּרַכָּה: וְאַבְרָהָם מְבָרְכֶיךָ וּמְקַלְלֶיךָ אָדָר וְנִבְרַכְוּ בְּךָ כָּל מִשְׁפְּחֹת הָאֲדָמָה" (בראשית י"ב א-ג) (מבחינת בני אברהם יצחק ויעקב, הפרשיות הקודמות - בראשית ונח הן אוניברסליות)

אם יורדים מצרימה, לכאורה, מוותרים על ארץ ישראל. מוותרים על קיום המצוות התלויות בארץ, מוותרים על תורה במצבה האידיאלי, שהרי כבר לימדונו חז"ל: "וזהב הארץ היא טוב", מלמד שאין תורה כתורת ארץ ישראל ולא חכמה כחכמת ארץ ישראל" (בראשית רבה פרשת בראשית פרשה טו).

התיקון נמצא בהמשך הפרשה, שם ליד הסנה, הקב"ה מגדיר את המגמה:

"וַיֹּאמֶר לְהַצִּילוּ מִיַּד מִצְרַיִם וּלְהַצִּילְתוּ מִן הָאָרֶץ הַזֹּאת אֶל אֶרֶץ טוֹבָה וְרַחֲבָה אֶל אֶרֶץ זָבַת חֶלֶב וְדָבָשׁ... וַיֹּאמֶר כִּי אֶהְיֶה עִמָּךְ וְנָהַר לְךָ הָאֹרֶחַ כִּי אֲנִי שְׁלַחְתִּיךָ בְּהוֹצִיאֶךָ אֶת הָעָם מִמִּצְרַיִם תַּעֲבֹדוּן אֶת הָאֱלֹהִים עַל הַהָר הַזֶּה" (שמות ג' ח-יב).

הירידה מצרימה היא זמנית (לא נדון במסגרת קצרה זו בשאלה מדוע יש צורך בשלב הזה?), כאשר הקב"ה יגאל את עמו הוא יחזיר אותו לארץ המובטחת.

לכאורה, יש שלב ביניים, ההגעה להר סיני וקבלת התורה שם, מה שמעורר שוב את השאלה אולי אפשר לחיות חיי תורה מלאים גם מחוץ לארץ ישראל. בבחינת:

"בְּהוֹצִיאֶךָ אֶת הָעָם מִמִּצְרַיִם תַּעֲבֹדוּן אֶת הָאֱלֹהִים עַל הַהָר הַזֶּה" (שם ג, יב).

כדי שלא נטעה בטעות חמורה זו, חייבים ללמוד את התחלת פרשת שמות יחד עם סוף פרשת ויחי. החלק האחרון של פרשת ויחי עוסק בשמירת החיבור בין אצאאי יעקב לבין ארץ ישראל. הדבר בא לידי ביטוי גם בשבועה שהשביע יעקב את יוסף לקוברו דווקא במערת המכפלה, אשר בחברון המקפלת ומכפלת את כל ארץ ישראל תחתיה.

"וַיִּצְו אֹתָם וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם אֲנִי נֹאסֵף אֶל עַמִּי קְבְּרוּ אֹתִי אֶל אֲבֹתַי אֶל הַמַּעֲרָה אֲשֶׁר בְּשֵׂדֶה עֶפְרוֹן חַתִּי: בְּמַעֲרָה אֲשֶׁר בְּשֵׂדֶה הַמַּכְפֵּלָה... (בראשית מ"ט ט-ל)

ושוב בשבועה שהשביע יוסף את אחיו תוך כדי הזכרת ההבטחה האלקית לפקידה, להחזירו אל נחלת השכינה, אל ארץ אבותיו, אל ארץ ישראל.

"וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל אָחָיו אֲנִי מֵת וְאֵלֵהֶם פֶּקֶד: פֶּקֶד אֶתְכֶם וְהִצֵּלְתֶם אֶתְכֶם מִן הָאָרֶץ הַזֹּאת אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב: וַיִּשְׁבַּע יוֹסֵף אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר פֶּקֶד: פֶּקֶד אֲלֵהֶם אֶתְכֶם וְהִצֵּלְתֶם אֶת עַצְמֹתַי מִזֶּה" (שם נ' כד-כה)

התורה מבטיחה את הקשר בין העם שירד למצרים לבין ארצו מולדתו בעוד דרך מאוד מעניינת. רק לגבי מצווה אחת מציינת התורה במפורש כי נתנה בהר סיני – מצוות השמיטה כמו שנאמר:

"וַיְדַבֵּר יְקִיָּק אֶל מֹשֶׁה בְּהַר סִינַי לֵאמֹר: דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי תִבְאוּ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם וְשָׁבַתָּה הָאָרֶץ שְׁבַת לִיקָן: שֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע שָׂדֶךְךָ וְשֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְמַר פְּרִמְךָ וְאָסַפְתָּ אֶת תְּבוּאָתָה... (ויקרא כ"ה א-ג).

חז"ל כבר שאלו "מה ענין שמיטה אצל הר סיני?"

התשובה שאנו ניתן היא: נכון אפשר לקבל תורה בהר סיני הרחק מארץ ישראל, אפשר וצריך ללמוד תורה ולקיים מצוות גם מחוץ לארץ הטובה, אבל תמיד צריך לזכור כי מטרת מתן תורה היא חיים יהודיים מלאים בארץ ישראל. חיים יהודיים מלאים כוללים כמובן גם את המצווה המרכזית של שנת השמיטה.

הבה ננצל את שנת השבע ללימוד מעמיק בעומק השמיטה ולחיזוק הקשר בין העם ותורתו וארצו.

לע"נ רבי יעקב בן אברהם ועיישה וחנה בת יעיש ושמחה סגן ז"ל	לע"נ ר' מאיר בן יחזקאל שרגא ברכפלד ז"ל	לע"נ מרת שרה ונגרובסקי בת ר' משה זאב ע"ה נלב"ע י' בתמוז תשע"ד	לע"נ הרב יוסף מרדכי שמחה שטרן ז"ל נלב"ע כ"א באדר א' תשע"ד	לע"נ הרב אשר וסרטייל ז"ל נלב"ע ט' בכסלו תשס"ט
---	---	--	--	--

לע"נ מר שמואל שמש ז"ל, חבר הנהלת 'ארץ חמדה', נלב"ע י"ז בסיוון תשע"ד
לע"נ הנופלים במערכה על הגנת המולדת היי"ד

Eretz Hemdah
2 Bruriya St. POB 8178 Jerusalem 91080
Tel: 972-2-5371485 Fax: 972-2-5379626

ארץ חמדה, ע"ר
רח' ברוריה 2 ת.ד. 8178 ירושלים 91080
טל' 02-5371485 פקס: 02-5379626

www.erezhemdah.org info@erezhemdah.org
ניתן לקרוא את הדברים גם באתר האינטרנט

חמדת הדף היומי

נמצא אחד קרוב או פסול בדיינים (יבמות קד)

הרב עקיבא כהנא

כידוע ההלכה היא (מכות ו ע"א) שאם עדים רבים מעידים יחד, ונמצא אחד מהם קרוב או פסול, עדות כולם בטילה. נשאלת השאלה מהו הדין אם ישבו דיינים רבים לדון, ונמצא אחד מהן קרוב או פסול?

ראייה חשובה לדין זה נמצאת ברש"י בדפים שבהם נעסוק השבוע. **המשנה (קד ע"ב) כותבת** שאם אשה חלצה בפני שניים או שלושה דיינים, ונמצא שאחד מהם קרוב או פסול חליצתה פסולה. **ורש"י (ד"ה חלצה) ביאר:** 'בשלושה ונמצא אחד מהן קרוב, דהדר הוה להו שנים, חליצתו פסולה', כלומר, עולה מרש"י שאם חלצה מול שלושה דיינים, ואחד מהם קרוב, מספר הדיינים שדנו נחשב לשניים, ולא מתבטלים כל הדיינים. **מדבריו אלו הוכיח המשנה למלך (עדות טז, ה)** שאם אחד הדיינים קרוב או פסול, הוא אינו פוסל את הדיינים האחרים, ולכן אם היו במושב ארבעה או חמישה דיינים, ואחד מהם נמצא פסול, הוא אינו פוסל את כל מושב בית הדין. **תומים (מו, כח) מביא רי"ף בכתובות (ט ע"א)** שגם הוא סובר שאם אחד מהדיינים בקיום שטר נמצא פסול, הרי שיש רק שני דיינים כשרים, ומזה מוכח שלא אומרים ש'עדות כולם בטלה'. **ותומים דוחה** את ראייה זו ברש"י כי יתכן שרש"י כתב זאת לשיטות שפסול נמצא אחד מהן קרוב או פסול הוא רק בעדות נפשות ולא בשום עדות אחרת (שיטת ר' יוסי במכות, לפי הסבר רש"י שם).

לעומתו **הרשב"א (שו"ת ו, ו) כתב** לגבי בית דין שנמצא שאחד מהם הוא קרוב (היה בן דוד של חבר אחר בהרכב): "אפילו לשמואל {הסבור ששניים יכולים לדון} כהאי גוונא אין דיניהם דין, כיון שמקצת הבית דין פסול - בטל. דומיא דעדים דאפילו ג' אם נמצא א' מהם קרוב או פסול עדותם בטלה". **וכן כתב מרדכי (קידושין תקע)** לגבי דייני קיום, ששיך בהם דין 'נמצא אחד מהם קרוב או פסול'. **כמו כן תרומת הדשן (רכז) דן** בדברי הגמרא (יבמות קא ע"ב) שצריך חמישה דיינים 'לפרסומי מילתא', וכותב שרק משום כך אין לדקדק בקורבה כל כך, אבל וודאי שאם היו נחשבים לדיינים היו פסולים, מדין נמצא אחד מהם פסול.

קצות החושן (לו, ז) כותב שלדעתו יש להבדיל בין בית דין שנועד להיות כעדות על הקיום ומכונה דייני קיום, שם נוהג דין 'נמצא אחד קרוב או פסול' כיון ששם הוא מתפקד כעדים. לבין מקום שבו בית הדין מתפקד כדיינים, ושם אין דין 'נמצא אחד קרוב או פסול'. **הקצות מחדש** שאף שבפסיקה יוכלו בית הדין לדון ולפסוק, אם ירצו לכתוב לבעלי הדין את פסק הדין בתור עדות, לא יוכלו לעשות זאת מטעם 'נמצא אחד מהם קרוב או פסול'.

לעומתו הנתיבות (שם סק"י) מחלק בין דינים שבהם יכולים בית הדין לכופף את הנידונים לדון, שם הם אכן משמשים כדיינים, לבין דינים שבהם אינם יכולים לכופף את בעלי הדין וצריך הסכמת בעלי הדין, שכיון שצריך הסכמתם, הם לא נחשבים לדיינים, אלא לעדים, ויפסקו על סמך עדותם, ובהם יש דין של נמצא אחד מהם קרוב או פסול.

סיכום: ישנה מחלוקת אם דיינים שנמצא אחד מהם קרוב או פסול עדותו בטלה, קצות החושן מבדיל בין בית דין שתפקידו רק להעיד, ובו יש פסול, לבין בית דין שתפקידו לפסוק, וגם אחרי שפסק, לא יוכל להעיד על כך. והנתיבות לעומתו, כותב שרק בדיונים שבהם בית הדין יכול לכפות את בעלי הדין, יש לו דין של בית דין לעניין 'נמצא אחד מהם קרוב או פסול'.

הספר משטר ומדינה בישראל על פי התורה (4 כרכים) מאת הרב נפתלי בר אילן,

יצא לאור בעריכה חדשה בהוצאת מכון "ארץ חמדה"

הספר מתמודד עם אתגרי השעה הניצבים בפני המדינה היהודית העצמאית ע"י ניתוח ובירור מקיפים במקורות. בין הנושאים הנדונים - משטר דמוקרטי ומלוכני, שלטון החוק, הפרדת רשויות, ביקורת שיפוטית, טוהר השלטון, מדיניות פיסקלית ומוניטרית, שירותי רווחה, סל תרופות, איכות הסביבה, משפט בינלאומי, אמנת ג'נבה, כבוד האדם וחירותו, פיתוח האישיות, זכויות אזרח ועוד ועוד.

זכה בפרס הרב קוק ובפרס הרב ישראלי של מכון ארץ חמדה.

לרכישה

הרב יוני לביא, מנהל מוקד "חברים מקשיבים" לנוער (טל: 1599-5000-54 בכל ערב, ובאתר: makshivim.org.il)
ופעיל ב'לב אבות' - קו יעוץ להורי מתבגרים (טל': 02-9973232 ובאינטרנט levavot.org.il)

מה אכפת לו לנסיך מצרים?

קצת מוזר שגדול המנהיגים של העם היהודי בכל הדורות, האיש שנאבק באומץ מול מלך מצרים והוציא את ישראל משעבוד נורא, מי שהביא לעם את התורה והוביל אותם במסירות במדבר, כלל לא צמח בתוך עמו אלא גדל כנסיך בארמונו של מלך מצרים. האם לא היה מתאים יותר שאחד כזה יבוא מתוכנו? שיגדל ברוח יהודית אותנטית ולא בסביבה זרה? רבי אברהם אבן עזרא, שהיה מגדולי פרשני המקרא בימי הביניים, משורר, פילוסוף ומדען (על שמו קרוי מכתש בירח "Abenezra") עונה תשובה מעניינת על השאלה הזו. "מחשבות השם עמקו, ומי יוכל לעמוד בסודו. אולי סבב השם זה שיגדל משה בבית המלכות להיות נפשו על מדרגה העליונה... ולא תהיה שפלה ורגילה להיות בבית עבדים". לו היה גדל משה כעבד כמו שאר אחיו, מסביר האבן עזרא, היתה נפשו שפלה ומדוכאת כשל שאר העבדים. לא היה לו העוז והאומץ, הגבורה ורוח החירות המאפיינת בן מלך ושכל-כך נצרכת למנהיג שצריך להוביל עם שלם לדרך חדשה ולהתמודד מול אתגרים גדולים. דווקא העובדה שגדל בביתו של פרעה כנסיך מצרים, החדירה בנפשו של משה רוח גדולה שאפשרה לו למלא לאחר מכן בהצלחה את שליחותו. אומנם, העובדה שגדל בארמון המלך, מעלה שאלה על התנהלותו של משה ביום בו הוא יוצא ממנו החוצה: "וַיְהִי בַּיָּמִים הָהֵם וַיִּגְדַּל מֹשֶׁה וַיֵּצֵא אֶל אָחִיו וַיֵּרָא בְּסִבְלָתָם וַיֵּרָא אִישׁ מִצְרִי מִכָּה אִישׁ עִבְרִי מֵאֲחִיו: וַיִּכְּן כֹּה וַיֵּרָא כִּי אֵין אִישׁ וַיֵּךְ אֶת הַמִּצְרִי וַיִּטְמְנֵהוּ בַּחֹל" (שמות ב, יא-יב). בהזדמנות הראשונה שמשה יוצא אל העולם הוא נתקל במחזה קשה. נוגש מצרי האוחז בשוט ומכה מכות רצח עבד יהודי. מראה כזה לא היה נדיר באותם הימים, והיו לו מן הסתם עדים רבים. אך אף אחד מהם לא נקף אצבע ולא טרח להתערב במתרחש. משה אינו מסוגל להתאפק והוא יוצא להצלת הצד הנפגע. מדוע? הרי אתה 'נסיך מצרי' שיכול להנות מכל מנעמי השלטון ותענוגות הארמון, מה לך ולעבד יהודי מסכן? הסיפור חוזר על עצמו ביום שלמחרת. "וַיֵּצֵא בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי וַהֲנִה שְׁנֵי אֲנָשִׁים עִבְרִים נָצִים וַיֹּאמֶר לְרִשֵׁעַ לָמָּה תִּכֶּה רֵעֲךָ" (שמות ב, יג). שוב משה מתערב כשהפעם הוא גם משלם על כך מחיר כבד. אותו איש אלים המכה את רעהו דוחה את התערבותו של משה ואף מלשין עליו לפני המלך - "וַיֹּאמֶר מִי שְׂמֶךְ לְאִישׁ שֶׁר וְשִׁפְט עָלֵינוּ הַלְהַרְגֵנִי אֶתָּה אֹמֵר כִּפְאֲשֶׁר הִרְגֵת אֶת הַמִּצְרִי וַיֵּיכָר מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר אֲכֹן נֹדַע הַדָּבָר: וַיִּשְׁמַע פְּרַעֲה אֶת הַדָּבָר הַזֶּה וַיִּבְקֶשׁ לְהַרְג אֶת מֹשֶׁה וַיִּבְרַח מֹשֶׁה מִפְּנֵי פְרַעֲה" (שמות ב, יד-טו). פרעה שומע על התנהלותו הייחודית של הנסיך הצעיר ובטרים יתפתח כאן סגנון חדש הדורש את הצדק ואת הדאגה לשלום החלשים ולזכויותיהם, הוא מוציא גזר דין מוות על משה. הנסיך הצעיר נאלץ להימלט על נפשו, ומאבד את מעמדו ואת כל מה שהיה לו. אלא באופן מפתיע משה 'לא לומד לקח'. הדבר הראשון שהוא עושה בהגיעו לארץ מדין הוא לחזור על אותו דפוס התנהגות בשלישית! "וַיִּבְרַח מֹשֶׁה מִפְּנֵי פְרַעֲה וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ מִדְיָן וַיֵּשֶׁב עַל הַבְּאֵר: וּלְכַהֵן מִדְיָן שֶׁבַע בָּנוֹת וַתְּבֹאנָה וַתִּדְלְנָה וַתִּמְלֹאנָה אֶת הַרְהָטִים לְהִשְׁקוֹת צֹאן אֲבֵיהֶן: וַיָּבֹאוּ הָרְעִים וַיִּגְרָשׁוּם וַיִּקָּם מֹשֶׁה וַיּוֹשַׁעַן וַיִּשְׁק אֶת צֹאנָם" (שמות ב, טו-יז). מתברר שמשה הוא משה, והוא לא מסוגל לעמוד מנגד אפילו לרגע אחד. לא משנה אם מדובר בנוגש מצרי הרודה באחד מאחיו, הוא לא יעצור גם כשמדובר במריבה פנימית בין שני יהודים, ואפילו כאשר מי שנפגע אלו נערות מדייניות זרות, משה לא יוכל להתעלם ויתערב לעזרת הנפגע. זה האיש אותו בחר אלוקים להיות למנהיג לעמו, ואת התכונות האלו ראוי שיאמץ לעצמו כל מנהיג באשר הוא. הורה ביחס לילדיו, מפקד בצבא אל מול חייליו, מנהל ביחס לכפופים לו. להיות מלא ברוח של אומץ, גבורה וגדולה מצד אחד, ומאידך להיות רגיש, איכפתי וקשוב לכל כאב ולכל צורך, ולהיות מוכן להירתם כדי לסייע ולעזור.

שו"ת במראה הבזק

(מתוך ח"ג)

New Jersey, USA

ניו ג'רסי, ארה"ב

תמוז תשנ"ב

מחלל שבת כשליח-ציבור

שאלה

האם רב המכהן בבית-כנסת שבו מיעוטא דמיעוטא של המתפללים הם שומרי שבת, יכול להרשות למחלל שבת להיות חזן? יש לקחת בחשבון שסירובו של הרב עלול לגרום להתפוררות הקהילה, כאשר זכות התפילה תהיה בידיהם של שניים או שלושה אנשים (ולפעמים בידי הרב בלבד), וכאשר מחללי השבת לא יוכלו להתפלל אפילו ביארציט של הוריהם?

תשובה

מעיקר הדין אין לתת למחלל שבת, ואפילו לעובר בקביעות על שאר עבירות, לרדת לפני התיבה¹ אפי' באקראי². ואולם בגלל המצב "פיקוח נפש רוחני" לציבור המתואר אין למחות בידי הקהילה הנוהגת לתת למחללי שבת לרדת לפני התיבה³, אלא יש לסמוך על הסברות לקולא⁴, ובוודאי יש להעדיף שאנשים אלה יתפללו רק פסוקי דזמרה⁵. ומכל מקום אין לתת לנושא אשה נכרית לרדת לפני התיבה⁶.

¹ שו"ע או"ח סי' נג סעיף ד.

² "ילקוט יוסף" להגר"ע יוסף (ח"א ה' שליח ציבור סעיף ב), וכן "משיב מלחמה" להגר"ש גורן (סי' קז). וכך משמע גם מהשו"ע שם שהחילוק בין קבע לאקראי נאמר לגבי חזן בן י"ג שלא נתמלא זקנו (סעיף ו), ואינו מוזכר לעניין עובר עבירות. וה"ילקוט יוסף" מוסיף (שם) שעדיף להתפלל ביחידות מאשר להתפלל במניין כזה.

³ כמו שכתוב ב"מראה הבזק" (ח"א תשובה לא. במהדורה ראשונה כה-1) לעניין מניין בשבת, כשידוע שרבים מגיעים אליו ברכב. הבעיה במינוי שליח-ציבור עובר עבירות היא שתפילה ציבורית שהוא עומד בראשה, היא מתועבת לפני ד', כפי שלומדת הגמ' (תענית שטז ע"ב) מפסוק. ומסתבר שבעיה זו היא בעיקרה סובייקטיבית - ציבור הבא לבקש רחמי שמים (שם מדובר בתענית-ציבור) והוא בוחר בשליח בעל עבירות, מזלזל בערך של מעשים טובים כדבר העיקרי שהקב"ה דורש מאתנו, כדברי הפסוק "החפץ לך בעולות וזבחים..." (שמואל א' טו, כב). יש לומר אפוא שבבית-כנסת שאין מספיק שומרי מצוות שיוכלו להתפלל את כל התפילות מבלי לפגוע קשות בכבוד יתר הציבור, אין הזלזול בערך המעשים הטובים מורגש כל כך, שהרי אין זה שהציבור בחר בשליח-ציבור זה, אלא "זה מה שיש". עצם קיומו של מניין שבו כמעט כל הציבור מורכב ממחללי שבת ומגיע לבית-כנסת ע"י חילול שבת, הוא מצב שלילי (מסיר אזנו משמע תורה גם תפילתו...) מבחינה אובייקטיבית, אלא מכיוון שבעוה"ר זהו מה שנשאר לקהילה מבחינה רוחנית, יש לאפשר ואף להיאבק בעד קיום מניין כזה, ולקוות שהקב"ה יסתכל בתפילות האלה בעין יפה.

⁴ אפשר להביא סיוע מן ה"בית יוסף" (סי' נג בשם רשב"א) שמביא ב' סברות להקל במינוי בן י"ג לשליח-ציבור. הא' הוא לחלק בין קביעות לאקראי, והוא מסיים בסברה שנייה המובאת בשו"ע שם בסעיף ו: "אם אין שם מי שידע להיות ש"ץ כי אם בן י"ג ויום א', מוטב שיהא הוא ש"ץ משיבטלו מלשמוע קדושה וקדיש". מצבנו בוודאי דומה לבחירה זאת - בין להתפשר על שליח-ציבור (ושם משמע אפילו למנות הצעיר כחזן קבוע) לבין ביטול המניין, ואם כן יש מקום להקל בנידון דידן. ואין לשאול שלא מצינו קולא זאת לגבי עובר עבירה אלא לגבי צעיר, כי מניין שרוב רובו של מתפלליו עוברי עבירה בקביעות היה בשעתו הרבה פחות שכיח מאשר בזמננו, ודברו בהווה דאז. גם אפשר להסתמך על "שיירי כנסת הגדולה" (לטור סי' נג אות ב), וזה לשונו: "ועכשיו בעונותינו חוקרים על שני הפרטים האלו, נעימות קול וקול ערב, אפילו בעל עבירות. ואני הגבר ראה עוני עמי שאין בידי למחות, כי מן הדין שהרב ממנה אחד מתלמידיו לש"ץ כמ"ש הרמב"ם, ובזמננו זה אם היה הרב בורר אחד מתלמידיו, היו בורחים הקהל ממנו אפילו אם היה ראוי לכך, כדי שלא יקרא שם הרב עליו".

⁵ בשאר התפילות צריך שליח-ציבור להוציא את הציבור ידי חובת דברים שבקדושה, וקשה מאוד להתיר למחלל שבת בפרהסיא, שלפי הרבה דעות דינו כעכו"ם, להוציא אחרים ידי חובתם, עיין "ילקוט יוסף" (ח"א, קדיש וקדושה ט), "אגרות משה" (או"ח ח"א סי' כג) ו"משיב מלחמה" (שם), ואכמ"ל.

⁶ שעדיין יש קצת רגישות לעבירה זאת בקרב הציבור, ולכן יבין הקהל יותר אם לא יתנו לו להיות שליח-ציבור, ויהיה זלזול יותר אם יתנו לו, ושיידן גם עניין מיגדר מילתא, עיין חילוק דומה ב"מנחת יצחק" (ח"ו סי' ט).

בשם צוות המשיבים ובברכת התורה,

הרב משה ארנרייך הרב יוסף כרמל
ראשי הכולל

גם אני מאשר:
הרב שאול ישראלי

יצא לאור! שו"ת במראה הבזק, חלק שמיני.

תשובות לשאלות מרבני הגולה. התשובות מתמודדות עם המציאות בעולם מודרני מתפתח בדרך של "דרכיה דרכי נעם". הספרים עוסקים בארבעת חלקי ה"שלחן ערוך" תוך ניסיון לקחת בחשבון גם את החלק החמישי ההופך את התורה ל"תורת חיים".

